

Nacionalni park Skadarsko jezero

KULTURNO – ISTORIJSKO NASLJEĐE

ARHEOLOŠKA NALAZIŠTA

**ZAŠTOČENA NEPOKRETNNA KULTURNA
DOBRA**

TRADICIONALNO GRADITELJSTVO

Prehistoric settlements in
Caves and Rock-shelters

Praistorijska staništa u pećinama i okapinama

11. Slepa Skorać - Malesija
12. Vezačka pećina - Karuč
13. Dujevska pećina - Dujeva
14. Grbočica, Babatuša - Trnovo
15. Crvena pećina - Brijegje
16. Debeli rt - Virpazar
17. Mala pećina - Vranjina
18. Golubinja spilja - Donja Seoca

Gradine

1. Gradina Kostanjica - Ostros
2. Gradište - Livari
3. Velji Besac - Vir
4. Komaraštik - Komarno
5. Gradište - Komarno
6. Gradina - Čukovići
7. Gradina - Rijeka Crnojevića
8. Ljuteza - Ponari
9. Oblun - Gornji Vukovci
23. Đuteza - Vuksan Lekići
24. Đuteza - Drume
25. Samobor - Drume

Tumuli

2. Vele Ledine - Gostilj
8. Oblun - Gornji Vukovci
36. Đuteza - Vuksan Lekići
37. Kodra e Butrit - Božaj
38. Hum Kapa - Vuksan Lekići
39. Dušići - Dušići
40. Sukuruć - Dušići
42. Komarno - Komarno
43. Trnovo - Trnovo
45. Livari - Livari

Helenistički lokaliteti

2. Gradina - fortifikaciona arhitektura, keramika - Čukovići
3. Oblun - fortifikaciona arhitektura, keramika - Gornji Vukovci
5. Vele Ledine - nekropola - Gostilj
7. Mala Mrka - naselje, nekropola - Mataguži
8. Mljace - Crkvine - Đurići - naselje Mataguži
9. Sukuruć - nekropola – naselje Sukuruć
10. Samobor - fortifikaciona arhitektura, keramika – Drume
11. Đuteza - fortifikaciona arhitektura, keramika – Dinoša

Rimski lokaliteti

11. Ploče - arhitektura - Drume
13. Đurovina - nekropola - Gostilj
14. Kuti - tegule - Godinje

Nalazi iz helenističko-ilirske nekropole
Vele ledine - Gostilj - III-I v.p.n.e.

Nalazi iz nekropole Mijeje - rani srednji vijek

ZAŠTIĆENA NEPOKRETNA KULTURNA DOBRA

Manastir Kom, Andrijska gora (NP) – opština Cetinje

Utvrđenje Žabljak Crnojevića (NP) – opština Cetinje

Manastir Beška, ostrvo Beška (NP) – opština Bar

Manastir Moračnik, ostrvo Moračnik (NP) – opština Bar

Manastir Starčevo, ostrvo Starčeva gorica (NP) – opština Bar

Manastir Prečista Krajinska, Ostros (šira zona NP) – opština Bar

Manastir Orahovo, Crmnica (uža zona NP) – opština Bar

Utvrđenje Obod Crnojevića - Riječki grad (NP) – opština Cetinje

Crkva Sv. Nikole, Riječki grad (NP) – opština Cetinje

Crkva Sv. Blagovještenja, Jeksa, Čukojevići (NP) – opština Cetinje

Most knjaza Danila na Rijeci Crnojevića (NP) – opština Cetinje

Vladičina kula na Karuču (NP) – opština Cetinje

Kuća Sv. Petra na Rijeci Crnojevića (NP) – opština Cetinje

Manastir Vranjina (NP) – opština Podgorica

Manastir Gornji Brčeli (šira zona NP) – opština Bar

Manastir Donji Brčeli (šira zona NP) – opština Bar

Utvrđenje Besac, Virpazar (NP) – opština Bar

Utvrđenje Grmožur, ostrvo Grmožur (NP) – opština Bar

Utvrđenje Lesendro kod Vranjine (NP) – opština Cetinje

Utvrđenje Oblun, Vukovci, (NP) – opština Podgorica

Balšin grad, Ponari (uža zona NP) – opština Podgorica

Naselje Vranjina (NP) – opština Podgorica

MANASTIRI

Prečista Krajinska XI - XV v.

Vranjina XIII - XIX v.

Zadužbine Balšića

Starčevo XIV v.

Beška XV v.

Moračnik XV v.

Zadužbine Crnojevića

Kom XV v.

Sv. Nikole - Obod XV v.

Crmički manastiri

Orahovo XV v.

Donji Brčeli XV v.

Gornji Brčeli XVIII v.

FORTIFIKACIJE

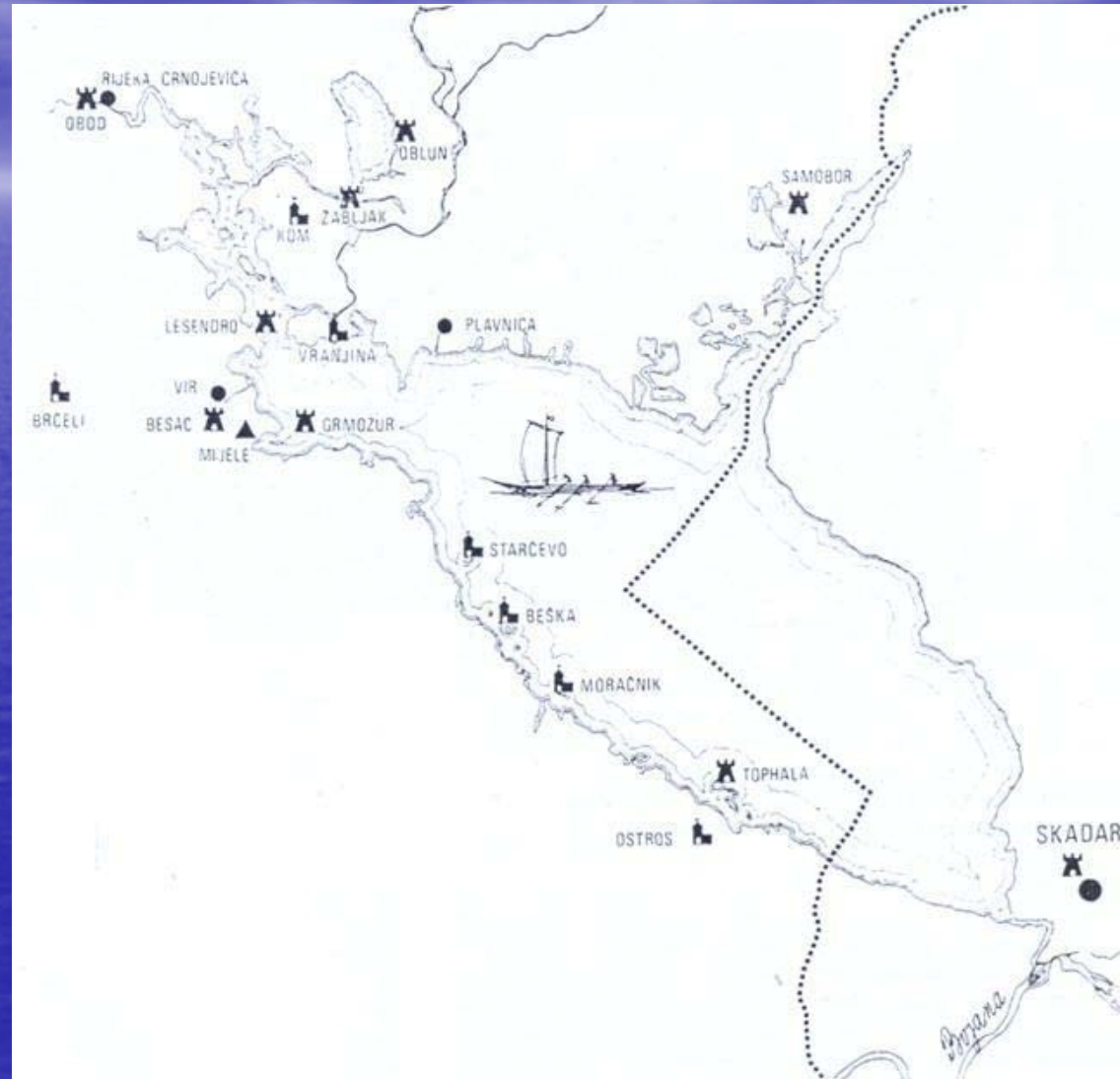
Tophala XIV v.

Besac XV - XIX v.

Lesendro XIX v.

Grmožur XIX v.

Žabljak Crnojevića XV - XIX v.

Manastir Prečista Krajinska - zadužbina dinastija Vojislavljević i Balšić XI - XV v.

Manastir Vranjina - zadužbina dinastija Nemanjić i Petrović XIII - XIX v.

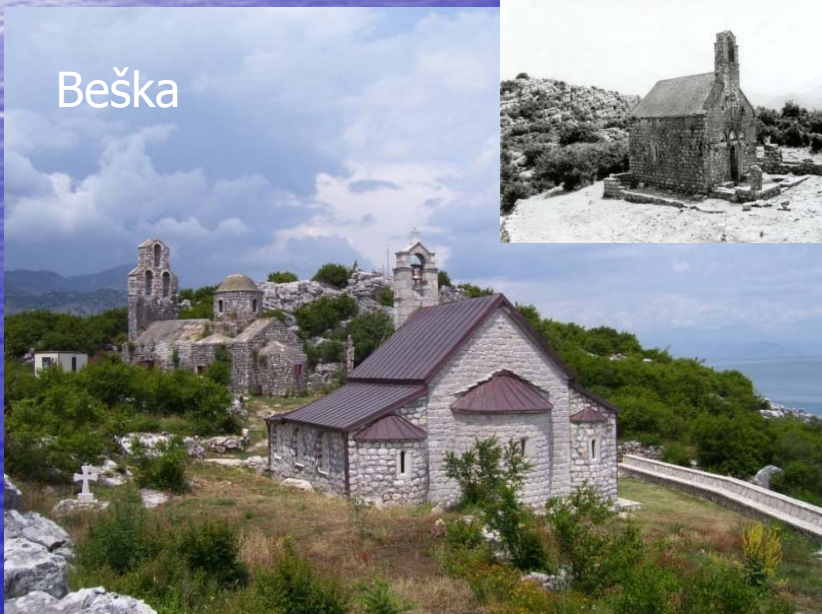

Manastiri dinastije Balšić

Starčevo

Beška

Moračnik

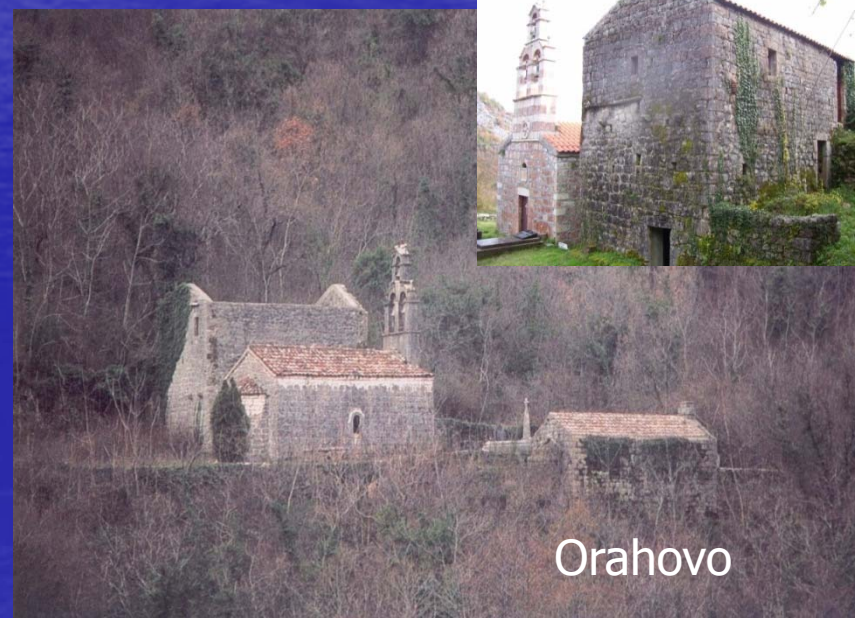

Crmnički manastiri

Donji Brčeli

Gornji Brčeli

Orahovo

Manastir Kom XV v. - zadužbina Crnojevića

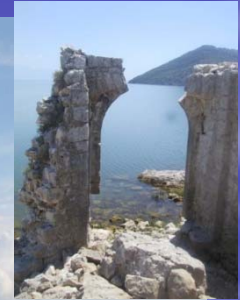
Obod - Prijestonica Crnojevića XV v.
Crkva Sv. Nikole XVII v.

Crkva Sv. Blagovijesti u Jeksi - XVII v.

Grmožur

Besac

Lesendro

Grad - utvrđenje Žabljak Crnojevića
prijestonica dinastije Crnojević - XV v.

Vladičina kuća - R. Crnojevića

Most knjaza Danila - R. Crnojevića

Spomenici dinastije Petrović - XIX v.

TRADICIONALNO GRADITELJSTVO

STAMBENA ARHITEKTURA

- PRIZEMNE DVOVODNE KUĆE
- SPRATNE KUĆE SA PODRUMSKIM PROSTORIJAMA
- IZDUŽENE SVOLTANE KUĆE SA KONOBOM I POPLOČANOM TERASOM

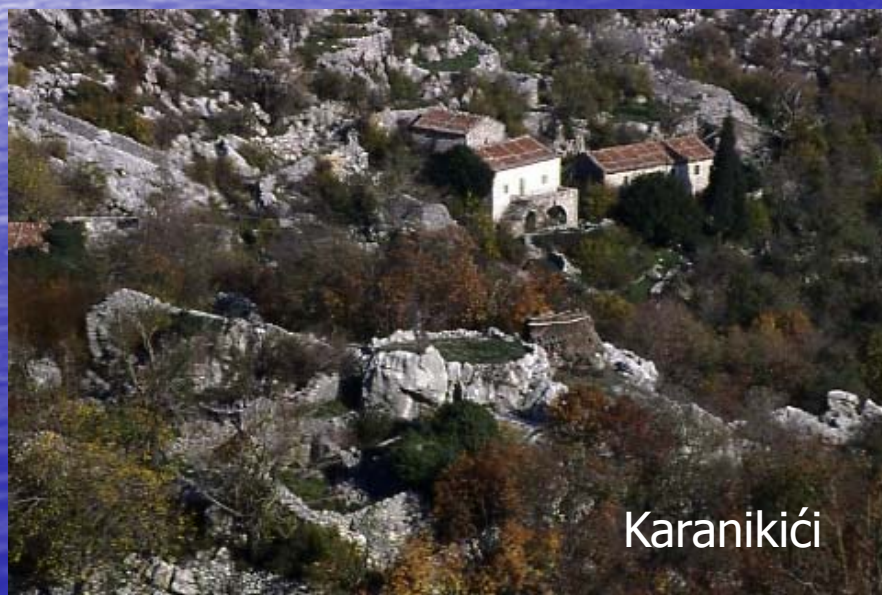
PRIVREDNA ARHITEKTURA

- RIBARSKA SELA
- SELA MLINIŠTA
- POJEDINAČNI PRIMJERI IZVORNOG GRADITELJSTVA (KAMENI MOSTOVI, GUMNA, BISTIJERNE, POJILA, BUNARI)

Godinje

Ruralne cjeline

Karanikići

Krnjice

Pojedinačni primjeri izvornog graditeljstva

SNAGE / POTENCIJALI

- Integrisanost prirodnog i kulturnog pejisaža,
- Bogatstvo i raznolikost istorijskih i kulturnih vrijednosti,
- Mnoštvo neistraženih arheoloških lokaliteta,
- Utvrđeni manastiri na ostrvima iz XIV i XV vijeka,
- Fortifikacioni kompleksi,
- Tradicionalno graditeljstvo raznovrsnog karaktera u velikoj mjeri očuvalo autentičnost (ruralne cjeline i ribarska sela, stari mlinovi i mostovi)
- Zaštićenost područja (status nacionalnog parka),

SLABOSTI / PROBLEMI

- Nedovoljna iskorišćenost kulturnih potencijala,
- Nepostojanje strategije razvoja kulturnog pejisaža,
- Neosmišljena ponuda kulturnog turizma,
- Devastacije na sakralnim kulturnim dobrima nepoštovanjem planske dokumentacije i konzervatorskih principa,
- Spomenici fortifikacionog karaktera zapušteni i neprivedeni namjeni,
- Nedostatak sredstava za održavanje i obnovu kulturnih dobara i razvojnih projekata graditeljske baštine,
- Mnogi objekti i cjeline kod kojih se prepoznaju spomeničke vrijednosti zakonski nezaštićeni,
- Izvorno graditeljstvo ugroženo savremenom gradnjom,

PRIJETNJE / OPASNOSTI

- Nedefinisanje adekvatnih smjernica za zaštitu i razvoj kulturne baštine,
- Neprepoznavanje vrijednosti tradicionalnog graditeljskog nasljeđa od strane lokalnog stanovništva,
- Slabo interesovanje za saradnju na području kulturne baštine,
- Slaba koordinacija među institucijama zaštite kulturno-istorijskog nasljeđa,
- Devastacije tradicionalne arhitekture pod uticajem nelegalne i nekontrolisane gradnje,

ŠANSE / MOGUĆNOSTI

- Revitalizacija tvrđava i privođenje namjeni u funkciji kulturne prezentacije,
- Potencijal kulturnog nasljeđa resurs za održivi razvoj kulturnog turizma,
- Zainteresovanost međunarodnih organizacija za finansiranje razvojnih projekata kulturno-istorijskog nasljeđa.

Legenda o postanku Skadarskog jezera

Po legendi Skadarsko jezero je nastalo od prolivenih suza crnogorske vile, kojoj Bog nije htio ispuni želju da joj njene plave oči pretvori u crne, već je za kaznu oslijepio. Vila sva očajna, toliko je plakala da se od njenih suza stvorilo jezero.

Bog zadivljen ljepotom i krajem oko jezera vraća vili vid, a ona ugledavši plavetnilo vode, okruženo zelenim čokotima i žutim klasjem, radosno uzviknu da je to najljepši kraj koji je u životu vidjela i da bi tu rado vječnost proživjela.

Bog joj ispunjava želju i poklanja Skadarsko jezero sa svim brdima koja ga okružuju.

Kralj Nikola I Petrović, inspirisan legendom, napisao je stihove o crnogorskoj vili:

„... Od njenih oči suza jezero se ovo stoči
i boje je istovjetne kao njene plave oči ...
A priroda sačuva ih, kao biser u kutiju,
da se izvan divne Zete njene suze ne proliju ...“

Hvala na pažnji

radaadzic@nparkovi.me